

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 0 6 2 5 0 1 1 1

JESENSKI ROK

GEOGRAFIJA

Izpitna pola 1

Petek, 1. september 2006 / 100 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca. Izpitni poli je dodana barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Odgovarjajte v povedih, ne le z besedo ali besedno zvezo. Odgovore vpisujte v za to predvidene prostore z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo. **Rešitev nalog v izpitni poli ni dovoljeno zapisovati z navadnim svinčnikom.**

Ob nalogah je v oklepaju na desni strani navedeno možno število točk.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

*Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.
Barvna priloga ima 4 strani, od tega 1 prazno.*

PRAZNA STRAN

Obrnite list.

A1 – OBČA

1. Pred vsako trditvijo obkrožite **DA**, če je trditev pravilna, in **NE**, če je napačna.

DA NE Prst je prepereli del zemeljske skorje, ki v kratkem času postane rodoviten.

DA NE Mineralni delci prihajajo v prst s preperevanjem organskih snovi.

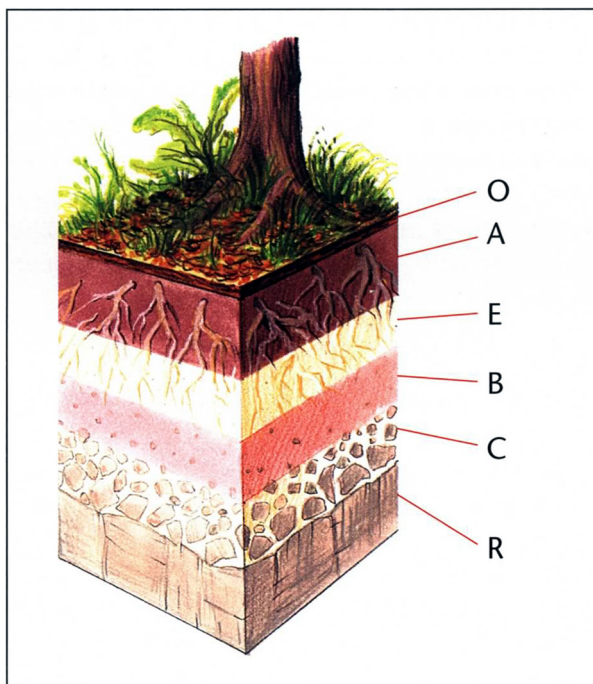
DA NE Tekstura prsti nam pove razmerje med različno velikimi delci v prsti.

DA NE Pri višjih temperaturah in višji vlažnosti nastaja debelejša prst.

(2 točki)

2. **Slika 1** prikazuje **profil prsti**. Napišite **prevladujoča procesa** v horizontih **A** in **B**.

Slika 1

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2002: *Obča geografija za 1. letnik gimnazij*, str. 103. Modrijan. Ljubljana)

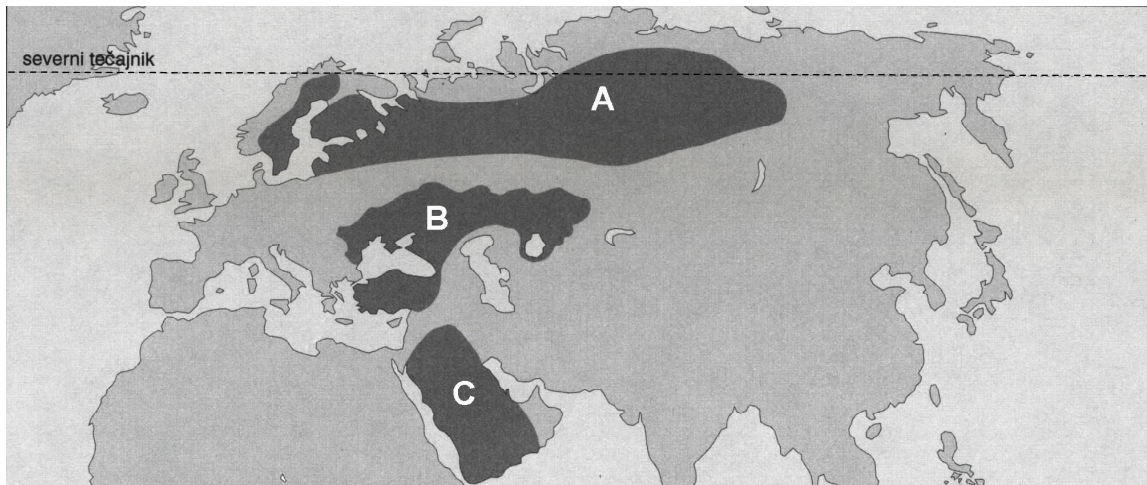
Horizont A: _____

Horizont B: _____

(2 točki)

3. K črkam, ki na **karti 1** označujejo določena območja v Evropi in Aziji, pripišite **prevladujoči tip prsti**.

Karta 1

(Vir: Kunaver, J., in drugi, 1996: *Obča geografija za 1. letnik srednjih šol. Delovni zvezek*, str. 35. DZS. Ljubljana)

A _____

B _____

C _____

(2 točki)

4. Pojasnite dva **vpliva podnebja** na značilnosti **tundrskih prsti**.

1 _____

2 _____

(2 točki)

5. Na dveh primerih pojasnite **negativne vplive** človeka na **kakovost prsti**.

1 _____

2 _____

(2 točki)

A2 – OBČA

6. Naštejte **prevladujoči obliki živinoreje** na območjih, ki sta v **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1)** označeni s črkama **A** in **B**.

A _____

B _____

(2 točki)

7. Opišite **prevladujoči naravnogeografski omejitvi** za **kmetovanje** na območjih, ki sta v **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1)** označeni z modro in rumeno barvo.

Modra: _____

Rumena: _____

(2 točki)

8. Opišite vpliv **tradicije** in visokega **tehnološkega** razvoja na **kmetovanje** po svetu.

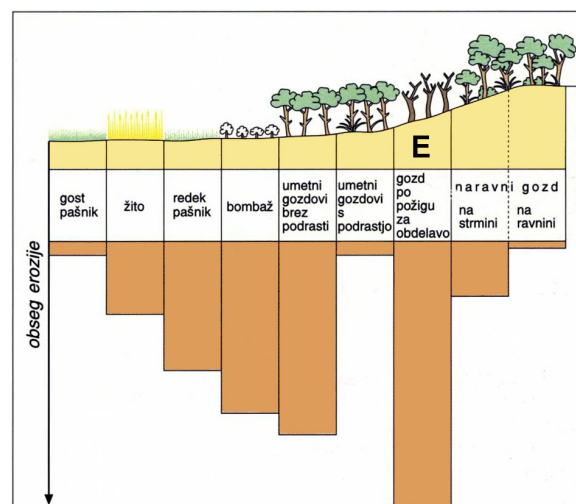
Tradicija: _____

Tehnološki razvoj: _____

(2 točki)

9. **Graf 1** prikazuje obseg erozije med posameznimi zemljiškimi kategorijami v neki kulturni pokrajini. Opišite dva **vzroka**, ki vplivata na **močnejšo erozijo** na območju **E**.

Graf 1

(Vir: Kunaver, J., in drugi, 1995: Obča geografija za 1. letnik srednjih šol, str. 173. DZS. Ljubljana)

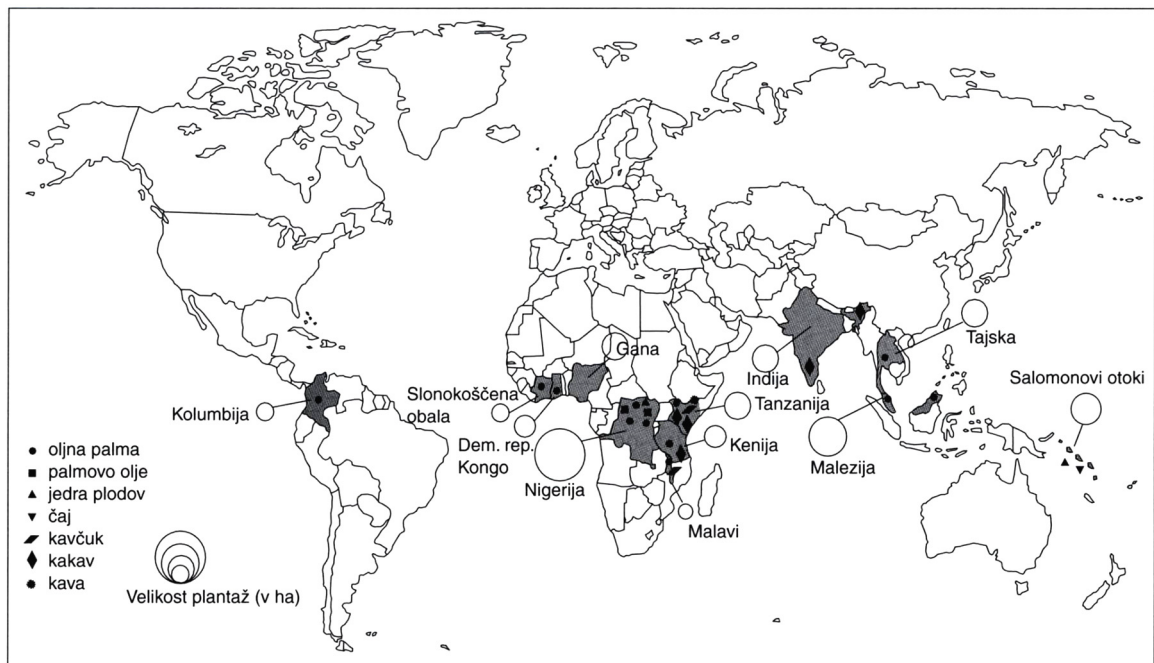
1 _____

2 _____

(2 točki)

10. **Karta 2** prikazuje plantaže po državah in pridelkih v lasti ene največjih multinacionalnih družb na svetu. Pojasnite vzrok, zakaj so uprava in **raziskovalni centri** te družbe **nameščeni v gospodarsko razvitem svetu** in zakaj je največ njihovih **plantaž** v nekaterih **afriških državah**.

Karta 2

(Vir: Hočevar, M., in drugi, 2000: *Geografija, shematski pregledi*, str. 85. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana)

Uprava in raziskovalni centri: _____

Plantaže v Afriki: _____

(2 točki)

B1 – SVET

11. **Priloga 2 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje padavinsko karto Azije s klimogrami. K imenovanima **krajema** pripišite črki ustreznih **klimogramov**.

Jábalpur: _____ Singapur: _____
(2 točki)

12. Obkrožite **dve državi** z **območja monsunskega** kroženja zraka in opišite **vzrok**, ki povzroča značilno **smer vetrov** med poletnim monsunom.

Afganistan Bangladeš Mongolija Šrilanka

Poletni monsun: _____

(2 točki)

13. Opišite **poglavitna vzroka** za **majhno količino padavin** na območju Rijada in Ürümquija.

Rijad: _____

Ürümqui: _____

(2 točki)

14. Poimenujte **tip naravnega rastlinstva**, značilnega za **Izmir**, in pojasnite, zakaj je v tem kraju **višek padavin pozimi**.

Izmir (tip rastlinstva): _____
Zimske padavine: _____

(2 točki)

15. Oglejte si **prilogo 2 (Priloga k Izpitni poli 1)** in pojasnite **družbenogeografski vzrok** za krčenje vodne površine Aralskega jezera po 2. svetovni vojni ter eno od **posledic** tega procesa.

Družbenogeografski vzrok: _____

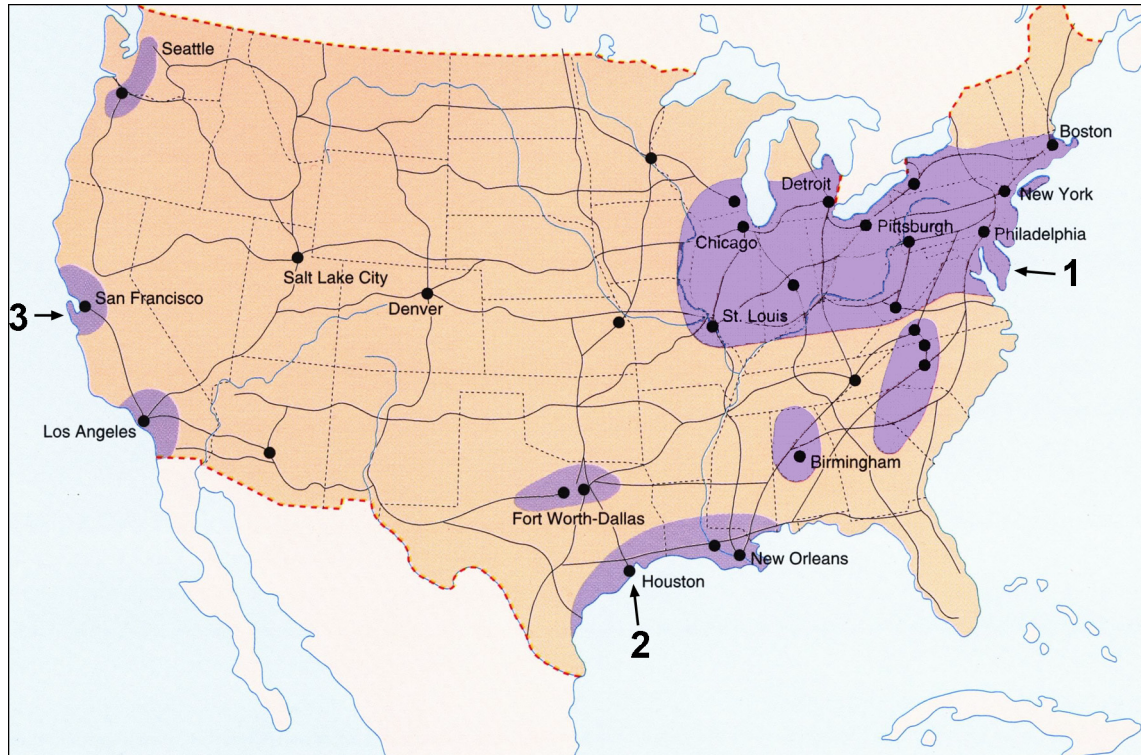
Posledica krčenja jezera: _____

(2 točki)

B2 – SVET

16. Trem industrijskim območjem, ki so na **karti 3** označena s števkami **1** do **3**, pripišite po **dve** črki z ustreznim opisom značilnosti posameznega območja. Posamezno črko lahko uporabite dvakrat.

Karta 3

(Vir: Brinovec, S., in drugi, 2002: *Regionalna geografija sveta*, str. 105. Mladinska knjiga. Ljubljana)

- A Razvoj industrije je bil vezan na bližnja nahajališča premoga in železove rude.
- B Zaposluje visoko izobraženo delovno silo.
- C »Pas rje«.
- D Razvita je petrokemična industrija.
- E Prevladuje za okolje manj obremenjujoča industrija.

Industrijsko območje 1: _____

Industrijsko območje 2: _____

Industrijsko območje 3: _____

(2 točki)

17. Primerjajte **stara** in **nova industrijska območja** v Severni Ameriki glede na uporabo osnovnega energijskega vira, značilnosti delovne sile in vzroka za namestitev industrije. Značilnosti posameznega območja vpišite v tabelo.

	Staro industrijsko območje	Novo industrijsko območje
Osnovni energijski vir		
Značilnosti delovne sile		
Vzrok za namestitev industrije		

(3 točke)

18. Ali **priloga 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje staro ali novo industrijsko območje? **Obkrožite** pravilni odgovor in napišite **dve industrijski panogi**, ki sta se razvili v takšnih industrijskih območjih.

Staro industrijsko območje

Novo industrijsko območje

Industrijski panogi:

1 _____

2 _____

(2 točki)

19. Pojasnite **vzrok za večjo uspešnost** podjetij **novih** industrijskih **panog**.

(1 točka)

20. Po letu 1960 je težka industrija zašla v hudo krizo in ta je zajela celoten stari industrijski pas v ZDA. Navedite dve **posledici**, ki ju je povzročila **kriza**, in opišite enega od ukrepov za reševanje te krize.

Posledici:

1 _____

2 _____

Ukrep: _____

(2 točki)

C1 – EVROPA

21. Obkrožite **dve črki** pred opisoma, ki označujeta **Irsko** kot **atlantsko** deželo:

- A vlažno podnebje,
- B estuarski tip obale,
- C visoka gospodarska razvitost,
- D bujni zeleni pašniki,
- E velike plovne reke.

(2 točki)

22. Obkrožite **tip padavin**, ki je na Irskem **najbolj pogost**.

- Ciklonske Orografske Konvekcijske

(1 točka)

23. Pojasnite, zakaj pade v **zahodnem** delu Irske **največ padavin**.

(1 točka)

24. Pojasnite, zakaj je kljub dovolj veliki količini padavin na Irskem **slabše razvito poljedelstvo**.

(1 točka)

25. Oglejte si **prilogo 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** in opišite dva **vzroka** za **spremembo gostote** prebivalstva v **Republiki Irski** med letoma **1871** in **1981**.

1 _____

2 _____

(2 točki)

26. Verska različnost in nerešeno ekonomsko, narodno in politično vprašanje povzročajo številne **napetosti** v **Severni Irski** (Ulster). Pojasnite **vzroke** verskih, ekonomskih in političnih nasprotij.

Versko vprašanje: _____

Ekonomsko vprašanje: _____

Politično vprašanje: _____

(3 točke)

C2 – EVROPA

27. Napišite **drugo ime** za Sredozemsko morje.

_____ morje

(1 točka)

28. V **prilogi 5 (Priloga k Izpitni poli 1)** so s črkami **A, B, C, D** in **E** označena **turistična območja** v Španiji. Spodaj naštetim turističnim območjem pripišite ustrezno črko iz priloge 5.

Costa Brava: _____

Pireneji: _____

Baleari: _____

Madrid: _____

Andaluzija: _____

(2 točki)

29. Opišite, zakaj ima **Španija boljše možnosti** za razvoj turizma ob **sredozemski obali** kakor ob obalah Atlantskega oceana.

(1 točka)

30. Opišite tri **pozitivne posledice** množičnega turizma.

1 _____

2 _____

3 _____

(2 točki)

31. Karikatura v **prilogi 6 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje značilnosti preživljanja počitnic v turistični betonski džungli. Opišite dva **različna razloga**, zakaj se ljudje odločajo **za takšno letovanje**.

1 _____

2 _____

(2 točki)

32. Z razvojem množičnega turizma je prišlo do nasprotujočih interesov med turizmom ter kmetijstvom, industrijo, ribištvom in oskrbo z vodo. Izberite **dve omenjeni** gospodarski **panogi** in pojasnite **nasprotja** med izbranimi **panogama** in razvojem **množičnega turizma**.

Panoga: _____

Pojasnitev: _____

Panoga: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)